

Implicacions dels Fons *NextGenerationEU*

Xavier Ferrer Junqué
Consell Català del Moviment Europeu
xferrer@economistes.com

Recepció: desembre 2021
Acceptació: desembre 2021
Publicació: gener 2022

Cita recomanada: FERRER JUNQUÉ, X. (2022). "Implicacions del Fons *NextGenerationEU*". *Quaderns IEE: Revista de l'Institut d'Estudis Europeus*, 1 (1), 179-190. – DOI « <https://doi.org/10.5565/rev/quaderns.iee.12> »

Resum

Es presenten les respostes de la Unió Europea a la crisi econòmica provocada per la Covid-19, comparant-les amb el que s'ha fet als EE.UU i posant especial èmfasi en els fons *NextGenerationEU*. També es detalla el Pla de Recuperació, Transformació i Resiliència, que és la proposta espanyola per accedir als fons *NextGenerationEU*.

Espanya serà el principal beneficiari d'aquest fons, plantejat no només per sortir de la crisi, sinó per modernitzar l'Estat. És, per tant, una gran oportunitat, però també implica tota una sèrie de reptes, com es veurà.

Paraules clau: Covid-19; Crisi; Pla de Recuperació per a Europa; EUA; Fons europeus.

Resumen. *Implicaciones de los Fondos NextGenerationEU*

Se presentan las respuestas de la Unión Europea a la crisis económica provocada por la Covid-19, comparándolas con lo que se ha hecho en EE.UU y poniendo especial énfasis en los fondos *NextGenerationEU*. También se detalla el Plan de Recuperación, Transformación y Resiliencia, que es la propuesta española para acceder a los fondos *NextGenerationEU*.

España será el principal beneficiario de este fondo, planteado no solo para salir de la crisis, sino también para modernizar el Estado. Es, por tanto, una gran oportunidad, pero también implica toda una serie de retos, como se verá.

Palabras clave: Covid-19; Crisis; Plan de Recuperación para Europa; EE. UU.; Fondos europeos.

Abstract. *Implications of the NextGenerationEU Funds*

This article presents the responses of the European Union to the economic crisis caused by Covid-19, comparing them with what has been done in the US and placing special emphasis on *NextGenerationEU* funds. The Recovery, Transformation and Resilience Plan is also detailed, which is the Spanish proposal to access *NextGenerationEU* funds.

Spain will be the main beneficiary of this fund, raised not only to get out of the crisis, but also to modernize the State. It is, therefore, a great opportunity, but it also implies a whole series of challenges, as will be seen.

Keywords: Covid-19; Crisi; Recovery Plan for Europe; USA; European funds.

Sumari

1. Sortir de la crisi
 2. El Pla de Recuperació, Transformació i Resiliència
 3. Reptes
- Bibliografia
- Legislació i altres documents oficials
-

1. SORTIR DE LA CRISI

1.1. L'aposta europea

La pandèmia ens ha trastocat la vida a tots i ha obligat a reaccionar als governs, institucions, empreses i ciutadania. Vagi per endavant que una situació així, que no vol ningú, té difícil enfoc i solució però cal fer-li front. Sabem la severa crisi sanitària que estem patint que ha derivat en una important crisi econòmica, amb incidència en l'àmbit social i polític, i depèn del que duri, potser també en l'aspecte emocional i psicològic. Sabem també que la crisi sanitària afecta a tot el món, fet que perjudica les expectatives de sortir-ne fàcilment.

Si ens centrem en l'àmbit europeu, sabem també que s'han aprovat tres mesures per fer front a la crisi. Des del Banc Central Europeu es destinaran fins a 1.850.000 milions d'euros per finançar deutes dels Estats membres de la UE, gràcies al Programa de Compres d'Emergència Pandèmica (PEPP, per les seves sigles en anglès). En un primer moment es va tractar d'un programa temporal per a la compra d'actius del sector públic i privat amb una dotació inicial de 750.000 milions d'euros que havia de durar fins a finals de 2020. Però es va ampliar i, el 4 de juny de 2020, el Consell de Govern va decidir augmentar la seva dotació en 600.000 milions d'euros, fins a 1.350.000 milions d'euros. El 10 de desembre de 2020, la dotació del PEPP es va incrementar encara més, en 500.000 milions d'euros, arribant així als 1.850.000 milions d'euros¹.

D'altra banda, el 9 d'abril de 2020 l'Eurogrup va arribar a un acord de mínims per desbloquejar més de 500.000 milions d'euros que servien per lluitar contra els efectes econòmics i sanitaris del coronavirus de forma immediata.

I, finalment, el fons *NextGenerationEU*, un nou instrument de caràcter temporal i complementari al pressupost europeu, dotat amb un import màxim de 750.000 milions d'euros a preus del 2018, els desemborsaments dels quals es faran operatius a

¹ La informació completa sobre el PEPP es pot consultar al web del BCE:
<https://www.ecb.europa.eu/mopo/implement/pepp/html/index.en.html>

través de transferències directes (fins a 312.500 milions) i préstecs (fins a 360.000 milions), que es canalitzaran en 7 programes de despesa.

La major part dels recursos (90% del total) van destinats al Mecanisme de Recuperació i Resiliència (MRR), creat per donar suport a les inversions i reformes estructurals. De la resta, destaquen els programes REACT-EU —per a inversions a curt termini en accions de reparació de crisi— i el Fons de Transició Justa, que proporcionarà ajudes per accelerar la transició cap a la neutralitat climàtica.

Com a novetat, *NextGenerationEU* es finançarà mitjançant l'emissió de deute als mercats financers, per part de la Comissió Europea. Això suposa un avenç molt rellevant en el procés d'integració europea, en constituir-se com el primer element de compartició de riscos a l'àmbit fiscal, al finançar-se mitjançant un instrument de deute comú entre els Estats membres. Així mateix, té un component redistributiu important, atès que les transferències del MRR es distribuïran entre els Estats membres en funció de tres criteris: el nivell de desocupació entre 2015-2019, la inversa del PIB per càpita i el percentatge de població (Rodríguez, 2021).

Espanya hauria de rebre una contribució màxima de 141.128 milions d'euros, dels quals 71.600 milions corresponen a préstecs i 69.528 milions a subvencions no reemborsables. La UE, però, es reserva el control de què els diners es destinin als projectes detallats prèviament i que es dediquin a sectors afectats per la crisi. Tot això és operatiu des del segon semestre de 2021 i té una durada prevista de sis anys².

A més, a aquests imports se li han de sumar 1.074.300 milions d'euros corresponents al marc financer plurianual 2021-2027³ i, naturalment, també el que ha posat cada govern pel seu compte, per cert, amb aportacions molt desiguals.

Tot plegat una ingent quantitat de diners que s'hauran de saber administrar molt bé.

1.2. Comparació amb els EUA

Als Estat Units d'Amèrica (EUA) s'han fet tres injeccions de diners (900.000, 1.900.000 i 2.200.000 milions de dòlars), posant directament als comptes corrents de la ciutadania 1.400 dòlars a cadascú⁴.

En total, els EUA han gastat 5.000.000 milions de dòlars, que són uns 4.397.000 milions d'euros, d'aplicació a curt termini. Comparat amb els 3.100.000 milions d'euros que ha posat la UE —més el que han posat els Estats membres—, l'aportació dels EUA és superior, però el que encara és més important, és d'immediata aplicació.

² La informació completa del Pla de Recuperació per a Europa es pot consultar al web de la Comissió Europea: https://ec.europa.eu/info/strategy/recovery-plan-europe_es

³ La informació completa del pressupost a llarg termini de la UE per a 2021-2027 es pot consultar al web de la Comissió Europea: https://ec.europa.eu/info/strategy/eu-budget/long-term-eu-budget/2021-2027_es

⁴ La informació completa del Pla de rescat americà es pot consultar al web de l'U.S. Department of the Treasury: <https://home.treasury.gov/policy-issues/coronavirus>

Això tindrà efectes directes en la recuperació ràpida de l'economia, a diferència dels fons *NetGenerationEU*, que no es va començar a aplicar fins passat l'estiu de 2021. Aquesta lentitud de decisió i execució de la UE, afecta a la sortida ràpida de la crisi.

2. EL PLA DE RECUPERACIÓ, TRANSFORMACIÓ I RESILIÈNCIA⁵

Com estava establert, els Estats membres havien de presentar a la Comissió Europea, dintre del mes d'abril de 2021, les seves propostes de projectes per rebre els diners del fons *NextGenerationEU*, juntament amb un pla de reformes que garanteixin que aquest fons serviran, a més de per fer front a la crisi provocada per la pandèmia, també per modernitzar l'economia i el país en general, amb la finalitat de preparar-lo pel futur. Per això, les partides més grans han d'anar destinades a sostenibilitat i digitalització.

El Govern espanyol va aprovar el 27 d'abril de 2021 el *Plan de Recuperación, Transformación y Resiliencia*⁶, que es va presentar davant la Comissió Europea el 30 d'abril de 2021 i que Brussel·les va aprovar el 16 de juny de 2021⁷.

El Pla s'articula al voltant de 4 eixos transversals, que es projecten en 10 polítiques palanca, les quals inclouen fins a 30 components que articularan els projectes d'inversions i les reformes que s'han de dur a terme.

Per a la seva aprovació, l'anàlisi de la Comissió va considerar, sobretot, (i) si les inversions i reformes establertes contribuiran a abordar eficaçment els reptes assenyalats en el marc del Semestre Europeu; (ii) si abasten mesures que coadjuen eficaçment a les transicions ecològica i digital; i (iii) si contribuiran a reforçar el potencial de creixement, la creació d'ocupació i la resiliència econòmica, institucional i social del país.

2.1. Distribució del fons

Un 40% es destinarà a mesures clau per vetllar per la transició verda. Aquesta partida inclou inversions en fonts innovadores d'energies renovables i renovació dels parcs d'edificis per convertir-los en parcs immobiliaris amb alta eficiència energètica.

Un 28% en mesures clau per suportar la transformació digital d'Espanya. Aquesta partida es distribueix en: formació de capacitats digitals, digitalització de les administracions públiques i digitalització de les empreses per donar suport a la transició digital de les pimes i treballadors autònoms.

⁵ Aquesta recopilació d'enllaços és una eina molt útil per seguir les notícies relacionades amb l'aplicació dels fons NextGenerationEU a Espanya:

https://www.diigo.com/user/cde_uab/?query=%23Recovery_Plan+%23Espanya

⁶ Tots els documents generats a nivell estatal i autonòmic es poden consultar a: *Dossier sobre los fondos europeos nextgenerationeu: retos para las administraciones públicas*.

<http://revistes.eapc.gencat.cat/index.php/rcdp/article/view/10.2436-rcdp.i63.2021.3735>

⁷ Comunicat de premsa de la Comissió Europea del 16 de juny de 2021:

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/es/ip_21_2987

El 32% restant es destinarà a mesures clau per reforçar la resiliència econòmica i social d'Espanya. En aquest apartat es consideren temes tan diversos com:

- a) La transformació del sector turístic, amb l'objectiu d'augmentar la seva digitalització i sostenibilitat.
- b) La llei de creació i creixement empresarial, per tal de millorar el clima empresarial, facilitant el creixement, fomentant una cultura de pagament anticipat i eliminant les barreres reglamentàries innecessàries o desproporcionades.
- c) La lluita contra la segmentació del mercat laboral i la modernització de les polítiques actives del mercat de treball. L'objectiu és reduir la temporalitat dels contractes i millorar el suport individual als demandants d'ocupació, mitjançant la digitalització dels serveis públics d'ocupació, l'oferta de oportunitats de formació i uns incentius millors a la contractació.
- d) El Pla d'acció contra la desocupació juvenil, amb la introducció de tres programes innovadors: la formació pràctica en tallers d'institut, una primera experiència professional a les administracions públiques i oportunitats professionals per a joves investigadors.
- e) Inversions en la formació professional: reciclatge professional i millora de les capacitats dels treballadors, mitjançant la creació de 135 000 nous llocs a la formació professional.
- f) Polítiques públiques eficaces i un sistema fiscal modernitzat: potenciar el marc de contractació pública, reforçant l'avaluació de les polítiques públiques i les revisions de la despesa.
- g) Reforma de les pensions per adaptar-se a la prolongació de la vida laboral i donar suport a l'adequació dels ingressos de jubilació.

2.2. Objectius específics

L'objectiu del pla és desenvolupar 10 polítiques palanca, de gran capacitat d'arrossegament sobre l'activitat i l'ocupació per impulsar la recuperació econòmica a curt termini i donar suport a un procés de transformació que augmenti la productivitat i el creixement potencial de l'economia espanyola de cara al futur.

Aquestes 10 polítiques palanques recullen els 30 components que articulen els projectes d'inversions i reformes per modernitzar el país. Encara que la majoria tenen caràcter horitzontal per al conjunt de l'economia, alguns estan específicament dirigits a impulsar la modernització de sectors tractors, com el comerç, el turisme, l'agroalimentari, la salut, l'automoció o les administracions públiques mateixes. En concret són:

1. Agenda urbana i rural, lluita contra la despoblació i desenvolupament de l'agricultura.
2. Infraestructures i ecosistemes resilientes.
3. Transició energètica justa i inclusiva.
4. Una administració per al segle XXI.
5. Modernització i digitalització del teixit industrial i de les PIME, recuperació del turisme i impuls de l'emprenedoria.
6. Pacte per la ciència i la innovació. Reforçar les capacitats del Sistema Nacional de Salut.
7. Educació i coneixement, formació contínua i desenvolupament de capacitats.
8. Nova economia de les cures i polítiques d'ocupació.
9. Impuls de la indústria de la cultura i l'esport.
10. Modernització del sistema fiscal per a un creixement inclusiu i sostenible.

2.3. La gestió del fons

Tenint en compte la urgència, els Pressupostos Generals del Estat (PGE) per a 2021 van establir un avançament de 27.000 milions d'euros. Això va permetre la immediata disponibilitat dels fons, sense necessitat d'esperar als desemborsaments de la Comissió Europea, que no es van efectuar fins a finals de 2021.

A data 20 de desembre de 2021, el Govern espanyol ja havia autoritzat més del 80% del total d'aquests fons del PGE 2021, l'equivalent a més de 20.000 milions d'euros, dels quals el 78% ja havien estat compromès i el 60% ja havien estat reconegut com a obligacions o drets de pagament. A més, s'havien transferit a les comunitats autònomes un total d'11.247 milions d'euros (Gobierno de España, 2021).

En total, l'any 2021 van arribar de Brussel·les 19.036 milions d'euros. D'una banda, els 9.036 milions d'euros que Espanya va rebre el mes d'agost com a prefinançament i, d'una altra, un primer tram de 10.000 milions d'euros, aprovat per la Comissió Europea el 21 de desembre.

Les raons del retard tenen a veure amb les dificultats per posar en marxa la maquinària. El programa espanyol es va aprovar el mes de juny, però fins al mes de novembre no es va signar la disposició que marcava els indicadors que mesurarien el compliment.

Aquestes mesures acordades tenen moltes implicacions, ja que (i) s'ha de desplegar una plataforma digital de seguiment, (ii) s'han d'acatar uns principis de no provocar danys al medi ambient, (iii) s'han de tenir plans antifrau i (iv) s'han de cenyir a la normativa d'ajudes d'Estat.

3. REPTES

3.1. Gastar els diners a temps

L'experiència demostra que molts països tindran dificultats per absorbir fons a una escala tan gran. Els problemes de gestió dels fons bàsicament tenen a veure amb la seva complexitat, el nombre de projectes i els problemes associats amb les preses. Per exemple, Brussel·les exigeix que el fons estiguin repartits abans de finals de 2026, la qual cosa implica gastar els diners a més velocitat del que mai s'havia fet des que Espanya va ingressar a la CEE.

A més, s'ha de tenir en compte que, històricament, Espanya no ha estat capaç de consumir l'elevat percentatge dels fons europeus que li han estat assignats. A tall d'exemple direm que encara no s'han gastat gairebé la meitat dels fons estructurals del període 2014-2020. La diferència fonamental és que, per als esmentats fons estructurals, encara hi ha un cert marge, ja que se li ha atorgat un període extra de tres anys (fins 2023)⁸. En canvi, els fons *NextGenerationEU* no tindran temps extra per a la seva execució, ja que han estat concebuts com a pla de xoc per a reactivar l'economia i es requereix, en conseqüència, que el diner es gasti ràpidament.

No obstant això, en contraposició amb els fons estructurals, els fons *NextGenerationEU* es poden utilitzar de forma més flexible (és possible planificar on invertir, sempre que les polítiques s'alineïn amb els objectius marcats per la Comissió) i alhora hi ha voluntat d'invertir en sectors amb capacitat productiva ja instal·lada (Rodríguez, 2021).

3.2. Modernitzar el sector públic

La gestió dels fons esmentats suposa un repte molt rellevant per al sector públic. El Govern espanyol, conscient d'aquest repte, ha aprovat el Reial decret llei 36/2020 de mesures urgents per a la modernització de la Administració Pública i per a l'execució del Pla de Recuperació, Transformació i Resiliència. Entre les mesures aprovades, (i) es centralitza al Consell de Ministres la planificació de la despesa (amb una nova Comissió Interministerial); (ii) es crea un mecanisme de cooperació entre administracions (una Conferència sectorial); (iii) se simplifiquen els procediments de contractació administrativa; (iv) es preveu una nova figura de col·laboració públic-privada (els Projectes Estratègics per a la Recuperació i Transformació Econòmica, o "PERTE") i (v) s'escurcen els terminis de resolució.

Tot i així, cal millorar l'eficiència de la gestió pública en matèria de contractació, per millorar la coordinació entre els diferents nivells de govern i reforçar el marc de contractació pública per donar suport a la recuperació de forma eficient (Rodríguez, 2021).

⁸ Els fons que no es gasten i justifiquen a temps es perden.

D'altra banda, atès que gran part dels recursos es destinaran al pagament d'inversions del sector privat (transferències de capital), la selecció i la planificació dels projectes per part de les diferents administracions haurà de ser rigorosa. Això pot resultar particularment complex, donat l'elevat volum de recursos i els reduïts terminis d'execució. En aquest context, la col·laboració públic-privada, la competència entre els diferents projectes o la selecció, en base a criteris tècnics i econòmics, seran elements crucials (Rodríguez, 2021).

3.3. Tenir en compte les comunitats autònomes

Si bé l'Estat coordinarà la planificació de la despesa, una part molt significativa de la seva execució recaurà directament sobre les comunitats autònomes, afegint-hi una complexitat addicional, i és que, del total del MRR, 10.793 milions es transferiran a les comunitats autònomes i 1.489 a les Entitats Locals en àmbits com l'habitatge, les inversions mediambientals i les polítiques educatives. De moment hi ha queixes per part d'alguns governs regionals de què el pla s'ha dissenyat sense tenir-los en compte (Alsina, 2021).

Si ens fixem en Catalunya, el Govern de la Generalitat ha proposat 27 projectes emblemàtics per optar als recursos del *NextGenerationEU*, seleccionats d'entre les 542 iniciatives presentades per l'Administració, empreses privades, consorcis i entitats del tercer sector, els quals han tramès les seves propostes a través de les bústies electròniques habilitades per la Generalitat amb aquesta finalitat⁹.

3.4. Abordar les reformes estructurals

Però potser el repte més important és el que té a veure amb les reformes que s'han d'introduir per accedir a noves ajudes. Els 10.000 milions d'euros obtinguts l'any 2021 corresponien a reformes que ja s'havien realitzat a mitjan de l'any, però, les majors reformes promeses encara estan pendents d'aprovació.

El mes de desembre de 2021 es van aconseguir dues fites importants, fruit del diàleg social entre govern, sindicats i patronal: el Reial Decret 32/2021 de mesures urgents per a la reforma del mercat de treball¹⁰, i la Llei 21/2021 de reforma de las pensions¹¹, que introdueix a l'ordenament espanyol part de la reforma del sistema de pensions. La nova mesura sobre el mercat de treball toca aspectes com ara la temporalitat, els convenis empresarials o les sancions contra l'economia submergida. La reforma de les pensions intenta penalitzar jubilacions anticipades voluntàries i

⁹ Es poden consultar en: https://exteriors.gencat.cat/ca/ambits-dactuacio/afers_exteriors/ue/fons_europeus/detalls/noticia/20210203_27-projectes-next-generation-catalonia

¹⁰ BOE núm. 313, de 30 de diciembre de 2021.

¹¹ BOE núm. 312, de 29 de diciembre de 2021.

estimular perquè s'alineïn progressivament l'edat efectiva i de l'edat ordinària de la jubilació.

Això és, sense dubte, un pas endavant, però s'han d'afegir algunes consideracions. D'una banda, que encara hi ha un ampli programa de reformes estructurals compromeses que afecten al sistema sanitari, les PIME, la recerca i innovació, l'ingrés mínim vital el sistema inversions. Per tant, encara hi ha molta feina pendent per poder garantir la recepció dels fons.

D'altra que, a més d'aprovar les reformes compromeses, cal mantenir-les. L'Article 24 del Reglament (UE) 2021/241 estableix que la Comissió suspendrà els pagaments si comprova que un Estat membre revoca mesures relacionades amb fites i objectius complerts anteriorment¹². És a dir, que si s'introdueixen modificacions rellevants en el contingut a posteriori, les autoritats europees cancel·laran les transferències de diners en curs (Alonso, 2021).

BIBLIOGRAFIA

Alonso, C. (25.11.2021). El Gobierno se juega los fondos de la UE si altera las reformas una vez aprobadas. *La Información*.

<https://www.lainformacion.com/economia-negocios-y-finanzas/gobierno-fondos-europeos-reformas/2854266/?autoref=true>

Alsina Burgués, V. (2021). *Editorial de la consellera: Catalunya té un paper imprescindible en l'impuls dels Next Generation*. Gencat.

https://exteriors.gencat.cat/ca/ambits-dactuacio/afers_exteriors/ue/fons_europeus/detalls/noticia/2021-20210914_editorial_HC_Victoria_Alsina

Kölling, M. (2021). Dossier sobre los fondos europeos NextGenerationEU: retos para las administraciones públicas. *Revista catalana de dret públic*, 63.

<http://revistes.eapc.gencat.cat/index.php/rcdp/article/view/10.2436-rcdp.i63.2021.3735>

Rodríguez, J. (2021). *Next Generation EU: ¿Estamos preparados para recibir los fondos europeos?*. Tocqueville Papers, 5.

https://clubtocqueville.com/wp-content/uploads/2021/02/paper_club_tocqueville_5_compressed_1_.pdf

¹² DO L 57 de 18.2.2021, p. 17/75

LEGISLACIÓ I ALTRES DOCUMENTS OFICIALS

Comisión Europea (2021). *Análisis del plan de recuperación y resiliencia de España que acompaña a la Propuesta de Decisión de Ejecución del Consejo relativa a la aprobación de la evaluación del plan de recuperación y resiliencia de España {COM(2021) 322 final}*. Documento de trabajo de los servicios de la Comisión. https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/com_322_4_swd_es.pdf

Comisión Europea (2021). *NextGenEU: sentar las bases para la recuperación de España*. https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/spain-recovery-resilience-factsheet_es.pdf

Comisión Europea (16.6.2021). *NextGenerationEU: la Comisión Europea aprueba el plan de recuperación y resiliencia de España por valor de 69.500 millones de euros*. Comunicado de prensa. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/es/ip_21_2987

Generalitat de Catalunya (2021). *Next Generation Catalonia*. https://exteriors.gencat.cat/web/.content/saeue/afers_exteriors_cooperacio/04_arees_actuacio/Afers_Europeus/Noticies/Actualitat-2021/Informe-next-generation-catalonia-febrer-2021.pdf

Gobierno de España (2021). *Anteproyecto de ley de empleo. Estrategia Española de Apoyo al Empleo Activo 2021-2024. Plan Anual de Política de Empleo (PAPE) 2021*. <https://www.lamoncloa.gob.es/consejodeministros/referencias/Paginas/2021/refc20211203.aspx#empleo>

Gobierno de España (2021). *Informe de Ejecución del Plan de Recuperación (diciembre 2021)*. https://planderecuperacion.gob.es/sites/default/files/2021-12/15122021_Informe_de_Ejecucion_del_Plan_de_Recuperacion.pdf

Gobierno de España (2021). *Plan de digitalización de pymes 2021-2025*. https://portal.mineco.gob.es/RecursosArticulo/mineco/ministerio/ficheros/210127_plan_digitalizacion_pymes.pdf

Gobierno de España (2021). *Plan de Recuperación, Transformación y Resiliencia*. https://www.lamoncloa.gob.es/temas/fondos-recuperacion/Documents/160621-Plan_Recuperacion_Transformacion_Resiliencia.pdf

Gobierno de España (22.12.2021). *La Comisión Europea autoriza el desembolso de los 10.000 millones vinculados al cumplimiento de los primeros 52 hitos del Plan de Recuperación.*

https://www.lamoncloa.gob.es/serviciosdeprensa/notasprensa/hacienda/Paginas/2021/221221-plan-recuperacion_desembolso_ue.aspx

Gobierno de España (23.12.2021). *Gobierno y agentes sociales alcanzan un acuerdo en la gran reforma estructural del mercado de trabajo.*

https://www.lamoncloa.gob.es/serviciosdeprensa/notasprensa/trabajo14/Paginas/2021/231221-reforma_laboral.aspx

Ley 7/2021 de cambio climático y transición energética. 20 de mayo de 2021 (BOE núm. 121, de 21.5.2021).

<https://www.boe.es/eli/es/l/2021/05/20/7/dof/spa/pdf>

Ley 21/2021, de 28 de diciembre, de garantía del poder adquisitivo de las pensiones y de otras medidas de refuerzo de la sostenibilidad financiera y social del sistema público de pensiones (BOE núm. 312, de 29.12.2021).

https://www.boe.es/diario_boe/txt.php?id=BOE-A-2021-21652

Real Decreto-ley 32/2021, de 28 de diciembre, de medidas urgentes para la reforma laboral, la garantía de la estabilidad en el empleo y la transformación del mercado de trabajo. (BOE núm. 313, de 30.12.2021).

<https://www.boe.es/boe/dias/2021/12/30/pdfs/BOE-A-2021-21788.pdf>

Real Decreto-ley 36/2020, de 30 de diciembre, por el que se aprueban medidas urgentes para la modernización de la Administración Pública y para la ejecución del Plan de Recuperación, Transformación y Resiliencia. 31 de diciembre de 2021 (BOE núm. 341, de 31.12.2020).

https://www.boe.es/diario_boe/txt.php?id=BOE-A-2020-17340

Reglamento (UE) 2021/241 del Parlamento Europeo y del Consejo de 12 de febrero de 2021 por el que se establece el Mecanismo de Recuperación y Resiliencia (DO L 57, de 18.2.2021, p. 17/75)

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ES/ALL/?uri=CELEX:32021R0241>